

Vergaderjaar 2009–2010

30 850

Verantwoording en toezicht rechtspersonen met een wettelijke taak, deel 5

Nr. 33

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 11 januari 2010

De commissie voor de Rijksuitgaven¹, heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Algemene Rekenkamer over het rapport van de Algemene Rekenkamer «Weloverwogen toezicht; Analyse van departementale toezichtsvies» (Kamerstuk 30 850, nr. 29).

De Algemene Rekenkamer heeft deze vragen beantwoord bij brief van 8 januari 2010. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Aptroot

De griffier van de commissie,
Groen

¹ Samenstelling:

Leden: Ten Hoopen (CDA), Blok (VVD), De Nerée tot Babberich (CDA), Vacature (CDA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Van Dijck (PVV), Luijben (SP), Cramer (CU), Kalma (PvdA), Ouwehand (PvdD), Gesthuizen (SP), Van der Veen (PvdA), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Heijnen (PvdA), Tang (PvdA), Vos (PvdA), ondervoorzitter, Bashir (SP), Weekers (VVD), Van Haersma Buma, (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Van Gerven (SP), Sap (GL) en Van der Vlies (SGP).

Plv. leden: Jonker (CDA), Van der Burg (VVD), Van Hijum (CDA), Mastwijk (CDA), De Krom (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Van der Ham (D66), De Roon (PVV), Gerken (SP), Anker (CU), Kuiken (PvdA), Thieme (PvdD), Irrgang (SP), Vermeij (PvdA), Vacature (CDA), Linhard (PvdA), Besselink (PvdA), Depla (PvdA), Roemer (SP), Snijder-Hazelhoff (VVD), De Vries (CDA), Van Beek (VVD), Kant (SP), Vendrik (GL) en Van der Staaij (SGP).

1

«Welk deel van de genoemde 120 miljard euro kan volgens de Algemene Rekenkamer bespaard worden in het kader van de heroverwegingen?»

Onze onderzoeken *Weloverwogen toezicht* en *Terugblik RWT5* zijn gericht op de opzet van het toezicht op de instellingen op afstand van de ministeries, op het gewenste zicht op het functioneren van deze instellingen en op de verantwoording daarover aan de Tweede Kamer. De onderzoeken zijn niet bedoeld om mogelijke besparingen of bezuinigingen te identificeren en bieden daar ook geen directe aanknopingspunten voor.

2

«Is de Algemene Rekenkamer van mening dat er sprake zou moeten zijn van een toezichtvisie voor meerdere jaren, of zou er ieder jaar opnieuw een toezichtvisie moeten komen?»

Het is voor een goede opzet van het toezicht van belang dat de ministeries beschikken over een toezichtvisie die aansluit bij de werkelijkheid. Daartoe is het zinvol jaarlijks te bezien of er ontwikkelingen zijn die verwerkt moeten worden in de toezichtvisie. Die ontwikkelingen kunnen een reorganisatie bij het departement betreffen, of nieuwe (Europese) wetgeving. Waarschijnlijk zal het nodig zijn de toezichtvisie per twee of drie jaar deels te actualiseren. Deze geactualiseerde visie zou wel weer openbaar gemaakt en actief verspreid moeten worden.

3

«In hoeverre is het verstandig om in een toezichtvisie op papier te zetten waar het toezicht zich in het bijzonder op gaat richten? Dan wordt daarmee toch gelijk duidelijk op welke onderdelen minder of helemaal geen toezicht zal worden gehouden?»

De Kaderstellende Visie op Toezicht heeft als uitgangspunt «selectief toezicht». Voor deze selectie gebruikt de toezichthouder een risicoanalyse, waarmee jaarlijks wordt beoordeeld of en waar bijzondere aandacht van de toezichthouder nodig is. In zijn toezichtvisie zou de minister moeten aangeven welke aspecten in deze risicoanalyse worden betrokken. Dit geldt dan voor alle rwt's waar de toezichtvisie op van toepassing is. De uitwerking van deze risicoanalyse per rwt zou moeten plaatsvinden in de toezichtsarrangementen per rwt, maatwerk dus. Per rwt wordt zo duidelijk waar het toezicht zich wel of niet op richt. Het is van belang dat een minister over de inrichting van het toezicht informatie verschaft aan de Staten-Generaal en andere belanghebbenden.

4

«Kan in zijn algemeenheid gesteld worden dat hoe beter de kwaliteit van het interne toezicht is, hoe minder verticaal toezicht er nodig is? Is dat ook de gedachte, althans één van de gedachten, achter de maatschappelijke onderneming?»

Het interne toezicht kan het verticale toezicht nooit helemaal vervangen. Dit komt doordat het interne toezicht een andere doel dient dan het verticale toezicht. De interne toezichthouder houdt integraal toezicht waarbij het belang van de organisatie voorop staat. In het verticale toezicht staat de ministeriële verantwoordelijkheid voor de publieke taak en het publieke geld centraal. Het verticale toezicht kan wel gebruikmaken van de uitkomsten van het interne toezicht. Zo kan efficiënter gewerkt worden, vooropgesteld dat de kwaliteit van het interne toezicht goed is. Voor maatschappelijke ondernemingen kan de wetgever regelen dat er standaardvoorzieningen aanwezig zijn die zorgen voor een voldoende hoog niveau van

intern toezicht. Als deze standaardvoorzieningen goed functioneren, zal het externe, verticale toezicht efficiënter kunnen worden uitgevoerd.

5

«De Algemene Rekenkamer formuleert 12 uitgangspunten waaraan de toezichtvisies zouden moeten voldoen. Maar zijn dit ook de uitgangspunten waar het kabinet, en in het bijzonder het ministerie van Financiën, vanuit gaat? In hoeverre acht het kabinet zich gebonden aan de interpretatie van de Algemene Rekenkamer van de Kaderstellende Visie op Toezicht 2005 (KVoT)?»

De uitgangspunten van de Algemene Rekenkamer zijn gebaseerd op de uitgangspunten van het kabinet zoals vastgelegd in de Kaderstellende Visie op Toezicht van 2005 en gebaseerd op eerder onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Het kabinet is van mening dat onze uitgangspunten hier en daar verder gaan dan die van het kabinet zelf. De ministers spreken zich er niet over uit in hoeverre zij zich gebonden achten aan onze uitgangspunten.

6

«Wat zijn de mogelijke gevolgen van tekortschietend toezicht? Gaat het voornamelijk om publieke belangen die dan niet goed geborgd zijn of gaat het meer om verspilling van financiële middelen?»

Onze onderzoeken *Weloverwogen toezicht* en *Terugblik RWT5* gaan over de opzet van het toezicht op de instellingen op afstand, het gewenste zicht op hun functioneren en de verantwoording daarover. Goed opgezet toezicht verhoogt de kans dat er daadwerkelijk ook goed toezicht plaatsvindt, maar biedt daarvoor vanzelfsprekend geen garantie. Goed toezicht beoogt zowel publieke belangen te waarborgen, als verspilling van financiële middelen te voorkomen. Een goede opzet van het toezicht verlaagt dus de kans dat publieke belangen in het gedrang komen en dat middelen worden verspild.

7

«Wat is op dit moment het rapportcijfer dat de Algemene Rekenkamer aan de algehele kwaliteit van het toezicht zou geven? Naar welk rapportcijfer zou de Algemene Rekenkamer moeten streven?»

Wij hebben de kwaliteit van het toezicht op instellingen op afstand niet in zijn totaliteit onderzocht. Wij hebben de opzet van het toezicht onderzocht door in de departementale toezichtsvisies na te gaan hoe ministers hun toezicht op papier hebben ingericht. Een toezichtsvisie is de basis voor goed toezicht. Om de waarde van de toezichtsvisies te kunnen beoordelen op de inhoud hebben we in ons onderzoek uitgangspunten vastgesteld, die naar onze mening bij de inrichting van het toezicht aandacht moeten krijgen, en dus ook in de toezichtsvisie opgenomen moeten worden (rapport *Weloverwogen toezicht*, pagina 11–16). Uit het onderzoek blijkt dat niet alle departementen evenveel aandacht aan deze uitgangspunten besteden en daardoor ook niet goed op papier hebben staan of hebben nagedacht over hoe het toezicht in de praktijk ingericht moet worden. Dit zal gevolgen hebben voor de uiteindelijke uitvoering en de kwaliteit van het toezicht.